

Водження лексеми *mafia* в американський варіант англійської мови

Очеретяний А. В.

Запозичення італійських слів в американський варіант англійської мови відбувалося, звичайно, унаслідок контактів з італійськомовною діаспорою США. Контактуючи з іншими представниками американської полікультури, іммігранти з Італії «транслювали» свої культурні цінності та традиції, таким чином, запозичення в процесі міжкультурної комунікації, американський варіант англійської мови збагатився значною кількістю номінативних одиниць, пов'язаних з італійською культурою. Основна причина цього полягає в тому, що іншомовні соціокультурні та національні концепти набувають вагомого значення не лише для тієї чи тієї етногрупи, але й стають важливими для представників інших етноспільнот. Таким чином відбувається трансфер концептів пов'язаний із трьома можливостями його повідомлення / передачі – здатністю переходити у процесі спілкування а) від однієї культури до іншої; б) від однієї онтологічної сфери до іншої (наприклад, міграція із наукової в буттєву картину світу); в) від одного мовця до іншого (запозичення з подальшим засвоєнням).

Міжкультурний трансфер концептів передбачає їх експорт або імпорт. Розрізнення цих двох феноменів залежить від кута зору спостерігача: якщо він є представником лінгвокультури А, то й концепт цієї культури К, що передається в культуру Б, буде експортованим. Якщо спостерігач є представником культури Б, то отриманий нею в користування концепт К буде імпортованим. Яскравим прикладом експорту концептів італійського походження був феномен утворення організованого злочинного угруповання на основі етнічної належності, вербалізований лексемою *mafia*. Відомо, що лексема *mafia* у сучасній англійській мові насамперед стосується організованого злочинного угруповання з Сицилії або США [1]. У сучасному використанні термін може стосуватися місцевої організованої злочинної групи, яка складається з американців італійського походження, потужного

кримінального синдикату того чи того міста в США, сукупності таких угруповань у США або Сицилії [5].

Словник Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary подає таке визначення слова *mafia* [mæfiə, AM mɑ:f-]: 1) The Mafia is a criminal organization that makes money illegally, especially by threatening people and dealing in drugs. *The Mafia is by no means ignored by Italian television.* 2) usu. with (disapproval) You can use mafia to refer to an organized group of people who you disapprove of because they use unfair or illegal means in order to get what they want. *They are well-connected with the south-based education-reform mafia*[CCD].

Концептуальне значення лексеми пов'язане з історією італійської діаспори у США. Як відомо, архетип американського гангстера італійського походження базувався на реальних подіях, пов'язаних з такими іменами, як Аль Капоне, Лучі Лучіано та інших. Так оксфордський словник містить інформацію про різню на день Св. Валентина – *the shooting on February 14, 1929, of seven members of the rival "Bugsy" Moran's gang by some of Al Capone's men disguised as policemen*[ODE].

Концепт *MAFIA*, оскільки одиниця має яскраво виражений концептуальний характер, став надбанням американської лінгвокультури. З часом відбулась романтизація архетипу гангстера, що було зумовлено його популяризацією завдяки таким творам американського письменника італійського походження Маріо П'юзо, як «The Godfather» (Хрещений батько), «Omerta» (Омерта) та ін. Після того, як твори письменника стали бестселерами, американський кінематограф зняв декілька фільмів за мотивами його творів, що зумовило подальшу архетипізацію образу гангстера італійського походження, зокрема *The Godfather* (1972), *The Godfather, Part II* (1974), режисером яких був також американець італійського походження Франсіс Форд Кополла [2].

Концепт *MAFIA* семантично пов'язаний з іншими лексемами італійського походження, зокрема *capo* «a slang term for an underboss in a mafia organization»[4, p. 44], *omerta* “a code of silence about criminal activity and a refusal to give evidence to the police” [4, p. 184], *vendetta*«A blood feud in which a murdered person’s relatives take vengeance on the killer or the killer’s family» [3]. Це можемо продемонструвати уривком з твору «хрещений батько»:

*In Sicily at the turn of the century **the Mafia** was the second government, far more powerful than the official one in Rome. Vito Corleone’s father became involved in a feud with another villager who took his case to **the Mafia**. The father refused to knuckle under and in a public quarrel killed the local Mafia chief. A week later he himself was found dead, his body torn apart by **lupara** blasts. A month after the funeral **Mafia gunmen** came inquiring after the young boy, Vito. They had decided that he was too close to manhood, that he might try, to avenge the death of his father in the years to come. The twelve-year-old Vito was hidden by relatives and shipped to America. There he was boarded with the *Abbandandos*, whose son *Genco* was later to become **Consigliere** to his Don(The Godfather. Mario Puzo, p. 164). [4].*

У наведеному уривку крім лексеми *mafia* (яка зазвичай вживається з означеним артиклем *the*) маємо лексеми *lupara* «a sawn-off shotgun, especially as used by the Mafia» [OED] та *Consigliere* «a member of a Mafia family who serves as an adviser to the leader and resolves disputes within the family» [OED].

Варто говорити про його багатоплановість та про те, що він наділений різним концептуально-культурним змістом навіть в межах самого американського лінгвосоціуму. Так, для представників італійськомовної діаспори в США його значення буде глибше й більш деталізоване, а для інших членів лінгвоспільноти концепт набуває узагальнювального значення, поступово втрачаючи свою спеціалізацію. Хоча громадські організації, які

відстоюють права американців італійського походження виступають проти стереотипу італійця, як представника кримінального співтовариства.

Популяризація терміну Mafia зумовила розширення його семантики, сьогодні все частіше лексему використовують стосовно інших організованих злочинних угруповань, проте сема національної належності ще входить до структурисемантичного значення слова, наприклад, *Russian mafia, Mexican mafia, Jewish mafia*. Сучасний англомовний дискурс містить чимало прикладів такого використання: *Oh, lovely. The yakuza. Japanese mafia. That was about the very last thing I needed. Check that, the last thing I needed were a whole bunch of Japanese getting an eyeful of me standing over a corpse. I grabbed my bag and hoofed it out of the train station, too. The immigration official's voice echoed in my head [ССАЕ]*.

Запозичені з інших мов слова можуть впливати на фонетичну, граматичну й семантичну структуру мови-реципієнта. Запозичення збагачують лексикон англійської мови. Однак, незважаючи на значну частину запозичених слів та термінів, ядро словника залишається англійським: займенники, прийменники, сполучники, допоміжні дієслова, а також багато звичайних іменників, дієслів та прикметників не були витіснені запозиченнями. Як свідчать проаналізовані запозичені слова, значна їх частина під впливом системи, в яку вони ввійшли, зазнала значних фонетичних, граматичних та навіть семантичних змін, адаптуючись так до законів нової мовної системи.

1. Зацний Ю.А. Шляхи та тенденції розвитку лексико-семантичної системи сучасної англійської мови. – Запоріжжя: ЗДУ, 1992. – 110
2. Katamba F. English words: structure, history, usage / F. Katamba. – Routledge, Taylor and Francis Group, 2005. – 298 p.
3. McQuain J. Homegrown English: How Americans Invented Themselves and Their Language. New York: A Division of Random House, Inc., 1999. – 278p.

4. Mencken H.L. The American language : an inquiry into the development of English in the United States / H.L. Mencken. – New York : Alfred A. Knopf, 1921. – 492 p.
5. Швейцер А.Д. Американский вариант литературного английского языка: пути формирования и современный статус / А.Д. Швейцер // Вопросы языкознания. – М., 1996. – №6. – 3-16.